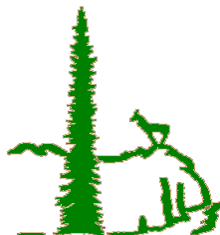

**ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ "НАЦИОНАЛНИ ПАРК ТАРА"
БАЈИНА БАШТА**

НАЦИОНАЛНИ ПАРК ТАРА

**ИЗВЕШТАЈ
О ОСТВАРИВАЊУ ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА
ЗА 2018.ГОДИНУ**

децембар, 2018.године

I УВОД

Програмом управљања за 2018.годину, дефинисани су основни циљеви на заштити, очувању и унапређењу природних и културно-историјских вредности Националног парка Тара, управљању природним ресурсима, научно-истраживачком раду, планирању и изградњи, промоцији подручја, сарадњи са локалном заједницом и другим субјектима, сарадњи са другим заштићеним добрима, међународној сарадњи, као и извори финансирања планираних активности.

У складу са одредбама Закона о националним парковима („Службени гласник Републике Србије“ број 84/2015.) члан 18, доставиће се и Извештај о стању природних и радом створених вредности у Националном парку Тара за 2018.годину (до 31.03.2019.године) у коме ће се детаљније приказати стање природних и радом створених вредности.

II ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Општи циљеви заштите и унапређења подручја су:

- Заштита, очување и унапређење постојећих природних и створених вредности, као и укупне предеоне, геолошке и биолошке разноврсности,
- Унапређење и наменско коришћење вредности подручја и одрживо управљање природним ресурсима, кроз обезбеђење стабилности екосистема, побољшање њиховог укупног стања у чему активно учествују сви корисници парка.

Специфични циљеви:

- Очување и унапређење типова станишта која су од националног и међународног значаја,
- Заштита, очување и унапређење биолошке разноврсности (генетичке, специјске и екосистемске),
- Заштита, очување и унапређење геолошке разноврсности,
- Очување квалитета основних чинилаца животне средине (ваздух, вода, земљиште), заштита од буке и обезбеђење адекватног управљања отпадом,
- Унапређење и очување шума националног парка кроз обезбеђење њихове стабилности и одрживог управљања,
- Заштита, очување и презентовање културно-историјских вредности и знаменитости,
- Очување пејзажних и амбијенталних вредности простора, као препознатљивог визуелног израза простора,
- Одрживи развој подручја и стварање услова за унапређење квалитета живота и рада локалног становништва кроз подстицање традиционалних делатности на подручју, пољопривреде, сеоског туризма, екотуризма и старих заната,
- Повећање свести јавности о вредностима подручја парка кроз разноврсне едукативне и промотивне садржаје за посетиоце свих узраста и способности,
- Унапређење информативно-презентационих и едукативних садржаја парка, како би се омогућио јединствени доживљај и ефикасно управљање посетиоцима подручја парка.

III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

1. Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима

Приоритетне мере на управљању природним вредностима националног парка биле су заштита, управљање и унапређење стања природних вредности.

1.1. Чување подручја

Активности на чувању и заштити подручја, односиле су се на редовну контролу активности у парку у складу са Правилником о унутрашњем реду, контролу промета дрвних сортимената, контролу изношења смећа са простора парка, попису објеката за примену накнада, контролу градње путева, коришћења камена, контрола снимања филмова, контрола одржавања спортских и туристичких манифестација, фотосафарија, ангажовање у реализацији едукативног Кампа младих ренџера, на мониторингу станишта и орнитофауне, у презентацији и промоцији подручја.

Посебно појачана активност чуварске службе, била је у контроли организације крос трке „Трибалион“ и мото-крос трке „Х крос“ у Националном парку Тара, рад са учесницима едукативног кампа младих чувара (1-8.јула), контрола еко кампова у Џанићима, три акције претраге и проналажења посетиоца, у месецу октобру излачење страдалог посетиоца са стеновитих падина у Перућцу, чишћење дивљих депонија на Калуђерским Барама и у Перућцу и Растишту, учешће у организацији активности посматрања медведа.

У чувању подручја Националног парка, организована је и противпожарна заштита, обука запослених и провера знања у противпожарној заштити, провера противпожарних апарата, као и редовна дежурства на терену у летњем периоду.

И поред апела упућеног локалном становништву, било је више приземних пожара:

- приземни пожар, избио је 12.04.2018.године, на месту званом Гргуровица у Зарожју, у приватним шумама, пожар брзо локализован и угашен, опожарена површина је износила око 1 ха, узрок настанка је људски фактор,
- пожар, избио дана 11.06.2018.године, услед удара грома у стабло црног бора у кањону Раче. Због неприступачности терена, није била могућа интервенција, већ само контрола пожара, стабло бора је горео неколико дана и на крају се од јаче кише угасио,
- дана 22.07.2018.године, услед удара грома у помоћни објекат у расаднику на Калуђерским Барама, избио је пожар и објекат је потпуно изгорео, тотална је штета. У гашењу пожара поред служби из парка, учествовали су ватрогасци из Бајине Баште, Мокре горе, као и локално становништво,
- пожар, избио дана 04.11. 2018. године на месту званом „Камено брдо“, где се пожар ширио и подземно, опожарена површина је износила око 1,5 ха, пожар локализован без већих штета.

**ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ
ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ТАРА ЗА 2018.ГОДИНУ**

Планиране активности на заштити и чувању подручја суфинансиране су и средствима из Буџета, преко Министарства заштите животне средине:

- а) бруто зараде запослених чувара у износу од 4.200.000,00 динара,
- б) материјални трошкови чуварске службе (гориво, опрема, одржавање возила и друго) у износу од 700.000,00 динара,
- в) израда Плана заштите шума од пожара са проценом угрожености подручја 350.000,00 динара.

Служба чувара била је активна на утврђивању стања објеката на терену за примену одлуке о накнадама. По основу накнаде за коришћење простора, у извештајном периоду, остварен је прилив средстава од накнада у износу од 42.125.047,00 динара, односно приход за 2018.годину у износу од 31.480.000,00 динара.

Поред чуварске службе, чување, одржавање и управљање заштићеним добром, вршиле су и друге службе Предузећа у складу са својим овлашћењима. У складу са планираним роковима донешени су Програм управљања подручја, Програм пословања Предузећа и друга акта неопходна за функционисање предузећа.

Усвојена је и Дугорочна и средњорочна стратегија ЈП“Национални парк Тара“ за период 2018-2027. година и добијена је сагласност Владе РСрбије, дана 21.06.2018.године, број 023-5731/2018.

Такође, донешен је и План управљања Националним парком Тара за период 2018-2027.годину. У фебруару, донет је нарцт Плана управљања Националним парком Тара за период 2018-2027.годину и у трајању од 30 дана, наведени план је био на јавном увиду, била је организована и јавна расправа, дана 12.02. са увидом у План управљања. Присутствовали су представници месних заједница Јагоштица, Растиште, Бесеровина и Заовине, представници општине Бајина Башта, СТЦ „Бајина Башта“, представник манастира Рача, локалних предузећа и предузетници. Након јавне расправе и уважених сугестија донет је План управљања Националним парком Тара за период 2018-2027.годину и прослеђен на сагласност надлежном Министарству заштите животне средине.

У складу са Законом о националним парковима, достављен је Извештај о стању природних и створених вредности Националног парка Тара за 2017.годину, Заводу за заштиту природе Србије и надлежном Министарству заштите животне средине.

1.2. Одржавање подручја

Активност на одржавању подручја односила се на чување и обнављање утврђених граница заштићеног подручја, њихово обнављање на терену, обнављање информативних табли за локалитете у I степену заштите, решавање имовинских односа, управљање отпадом и рад других служби на управљању подручјем.

1.2.1. Обнављање информативних табли за I зону заштите

У складу са Закона о националним парковима (“Службени гласник Републике Србије“ бр.84/15), извршено је обележавање површина са режимом заштите I степена, односно израда информативних табли за локалитете у I степену заштите:

1. локалитет „Кањон Бруснице“,
2. локалитет „Зезде“,
3. локалитет „Клисура Дервенте“
4. локалитет „Рачанска Шљивовица“,
5. локалитет „Горушице“,
6. локалитет „Црвене стене“,

7. локалитет „Било“,
8. локалитет „Љути брег“.

За израду и обнављање информативних табли планирана су средства суфинансирања у износу од 200.000,00 динара од Министарво заштите животне средине.

1.2.2 Откуп парцела под оморицом у Змајевачком потоку

У циљу свеобухватније заштите оморице као заштићене врсте и природне реткости Националног парка Тара и Републике Србије, у резервату природе „Змајевачки поток“, био је планиран је откуп преостале три приватне парцеле, укупне површине од 6,1462 ха. Откупом наведене површине, локалитет под I степеном заштите, „Змајевачки поток“, био би целом својом површином у државном власништву.

Наведена активност није извршена, није завршена процедура око добијања сагласности на откуп парцела, тако да су опредељена средства субвенција, анексом уговора, опредељена за позицију реконструкције планинарског дома Митровац.

1.2.3. Откуп или размена парцела у циљу бољег управљања заштићеним подручјем и газдовањем природним ресурсима

У циљу бољег управљања заштићеним подручјем и газдовањем природним ресурсима- шумама, био је планиран откуп шумских парцела који представљају енклаве или полуенклаве у шумским комплексима. Одлука о откупу донета је за површину од 9,2726 ха за пет катастарских парцела под шумом.

Наведена активност није спроведена, није завршена процедура око добијања сагласности на откуп парцела.

1.2.4.Управљање отпадом и чишћење простора

Са простора националног парка, редовно је прикупљан и одношен комунални отпад од стране општинског Јавно комуналног предузећа „12 септембар“-Бајина Башта и за део извршених услуга, трошкове је сносио управљач.

Извршена је набавка пет нових контејнера и постављени су на подручју Митровца, утрошена су средства субвенција у износу од 150.000,00 динара.

Такође, кроз организоване акције радници Националног парка Тара, вршили су чишћење дивљих депонија и уклањање отпада са излетишта, видиковаца и корита река.

1.3.Праћење стања природних вредности

Праћење стања природних вредности одвијало се кроз праћење заштићених вредности, ретких и угажених врста и њихових станишта. Детаљнији извештај о стању природних вредности приказаће се кроз Извештај о стању природних и радом створених вредности у Националном парку Тара за 2018.годину.

1.3.1.Мониторинг оморице

Приоритетна врста за мониторинг је строго заштићене врста, Панчићева оморица и њена станишта, мониторинг се вршио према већ установљеној процедури, који подразумева:

обилазак свих станишта оморике, увид у поцесе сушења и обнављања, на четири огледна поља (Црвене Стене , Љути брег, Било , Црвени поток).

У складу са постављеним критеријумима вршено је праћење стања по параметрима који су уношени у базу података: пречник, висина, статус стабла, степен дефолијације – одређује се на основу табеле "Класе дефолијације према UN/ECE I EU класификацији". Деколоризација – одређује се, такође, из табеле преузете из поменуте публикације, табела "Класе деколоризације према UN/ECE I EU класификацији", такође се уносе и величина крошње, плодоношење, сушење, оштећења, болести и друга запажања.

Популација оморике, што се тиче обнављања, највише је угрожена у резервату природе у Црвеном потоку где нема обнављања, па је извршен стручни надзор Завода за заштиту природе и предложене мере заштите.

1.3.2. Мониторинг флоре

Мониторинг флоре односио се на мониторинг за 41 врсту васкуларне флоре (угрожене, ретке, заштићене). Налаз сваке врсте је геореференциран, одређене су карактеристике станишта и узети су подаци о осталим врстама са којима се налази у заједници. Поред тога, направљено је по три фото снимка за сваку врсту (тотал, детаљ и станиште). За сваку врсту урађене су мапе дистрибуције и одређене карактеристике популације на забележеним локалитетима. Такође, забележени су и угрожавајући фактори који могу утицати на стабилност популација врсте.

У оквиру активности мониторинга флоре, вршено је и праћење стања популација ретких и угрожених врста. На тресави на локалитету Секулићи, први пут, забележене су четири врсте заштићених врста тресетница, од којих две врсте - *Sphagnum contortum* и *S. denticulatum* представљају нови налаз за бриофлору Таре.

Такође, први пут на подручју националног парка, на локалитету Солотуша, констатована је и врста *Rhodobryum ontariense* која се налази на црвеној листи бриофита Србије и до сада је забележена на свега неколико локалитета на територији Србије. Праћење стања популација бриофита које настајују трула дебла у зони смрчевих шума, попут врста *Vuxbaumia viridis*, *Nowellia curvifolia* и *Tetraphis pellucida*, показују стабилно и добро стање.

Наведена активност суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине у износу од 200.000,00 динара, активност је извођења у сарадњи са Биолошким факултетом – Београд.

1.3.3. Мониторинг и заштита Српске режухе - *Cardamine serbica* Pancic

Посебна активност у оквиру праћења стања флоре је и активност на заштити и унапређењу ендемичне и реликтне врсте српска режуха *Cardamine serbica* Pancic. У складу са условима заштите природе бр.022-1890/2 од 21.09.2017.године, спроведене су посебне мере на унапређењу стања и јачању популација. Наведена врста је, за сада, у Србији нађена на обали језера Перућац поред локалног пута који је предмет реконструкције. То је иначе један од два локалитета на свету где је до сада пронађена врста.

Популација српске режухе истраживана је у два наврата, током јула и септембра 2018. године. Поред поменутог, већ познатог локалитета извршено је екстензивно истраживање и других потенцијалних локалитета на потезу од Перућца до средишњих делова кањона Дервенте, који се налазе уз постојећи путни правац. Овим истраживањима нису пронађене нове субпопулације. Опсервацијом читавог простора и анализом топографских и сателитских подлога констатована је неопходност проширивања истраживања и на друге потенцијалне локалитете који су удаљенији или теже приступачни.

1.3.4. Мониторинг станишта

На подручју парка спроведно је постављање и идентификација оквира за праћење типова станишта из категорије отворених типова станишта : Ц Травната станишта , Д2 Сипари, Д3 Суве стене и клифови, Д5 Влажне стене и клифови, Е Мочваре и тресаве, пошто се у овим категоријама налазе приоритетна станишта за заштиту на подручју наше земље, а такође и у склопу европске мреже НАТУРА 2000.

Током 2018.године, током спровођења активности, на 243 локалитета, вршена је идентификација и праћење типова станишта. На наведеним локалитетим регистровано је 39 различитих типова отворених станишта. Међу регистрованим стаништима регистрована су и 3 нова типа станишта за Србију. Овај налаз ће бити коришћен и као предлог за допуну Правилника о стаништима. Сваки тип станишта је геореференциран, фотографисан из више углова, одређене су његове доминантне и карактеристичне врсте, сакупљене и испресоване биљака за хербаријум. За сваки регистровану тачку је нацртан одговарајући полигон са границама регистрованог станишта.

Наведена активност суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине у износу од 300.000,00 динара, активност је извођења у сарадњи са Биолошким факултетом – Београд.

1.3.5. Мониторинг фауне

Мониторинг фауне вршио се: путем инфрацрвене детекције и маркирањем са сателитским праћењем фауне.

Праћење фауне инфрацрвеним камера спроводи се последњих година у Националном парку Тара. Мониторинг фауне вршен је помоћу успостављене мреже инфрацрвених камера. Камере су постављане у оквиру квадрата 3х3км. Циљна врста праћења је мрки медвед. Поред мрког медведа камере бележе активност низа других врста. На самим хранилиштима је постављено више камера, пошто је ту већа концентрација животиња. Тренутно је на терену укупно ангажовано 18 камера. Неке од камера су постављане па повлачене на друге локације. Забележена је крађа три камере на различитим локацијама. Једна камера је оштећена приликом маркирања медведа са огрлицом за сателитско праћење. Број забележених снимака 8495 и слика 2019. Сваки снимак и слика прегледају се и анализирају, тако да је ефективних снимака било 2566, а слика 885.

Праћење медведа вршено је и маркирањем медведа, у оквиру пројекта „Заштићена подручја за природу и људе“, помоћу ГПС технологије. Сателитски је праћена активност три медведа (две женке и једног мужјака) почетком године, а у октобру је маркиран још један мужјак медведа, старости три године и тежине 104кг.

Поред медведа забележено је и присуство других врста фауне : вук (*Canis lupus*), лисица (*Vulpes vulpes*), дивља свиња (*Sus scrofa*), куна (*Martes foina*), црна жуна (*Picus canus*), срна (*Capreolus capreolus*), веверица (*Sciurus vulgaris*), лештарка (*Bonasia bonasia*), креја (*Garrulus glandarius*), кос *Turdus merula* , голуб гривнаш (*Columba palumbus*).

Наведена активност суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине у износу од 150.000,00 динара и средства су коришћена за израду базе податка и набавку опреме (додатна опрема за камере-батерије).

1.3.6. Мониторинг птица

Мониторинг птица је спровођен током периода септембар-октобар (селидбени период)

2018. године. Примењено је више метода мониторинга: цензус у тачки, прстеновање, праћење помоћу уређаја за бележење звукова. Активност је спровођена у различито доба дана или ноћи, у зависности од специфичности мапирања односно животних навика пре свега циљних група птица (детлићи -Piciformes и сове-Strigiformes).

Теренски пописи птица вршени су методама линијског трансекта и цензуса из тачке (Биббу ет ал., 1992). Минималан размак између две цензус тачке износио је 750 м, а максималан 1.150 м. Уз сваки податак о налазу наведен је гнездећи код, као ниво доказа гнезђења.

Мониторинг је спровођен и коришћењем уређаја за бележење звукова птица Song meter SM4. За анализу података је коришћен програм Kalediscore, односно за издвајање кластера звукова. Даље је неопходна идентификација на нивоу врсте.

Наведена активност суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине у износу од 350.000,00 динара, активност је извођења у сарадњи са Друштвом за заштиту птица Србије.

1.4.Мониторинг климе

На Митровцу је постављена метеоролошка станица типа “Davies Vantage Pro . Локација станице је на 43° 55' 14" N и 19° 25' 33" E, на надморској висини од 1065 м. Мерена је температура и влажност ваздуха, притисак, брзина и смер ветра, соларна радијација и количина и распоред падавина. Такође су, у шумској састојини, недалеко од станице, постављена 4 сензора за мерење температуре и влажности земљишта, на 2 места са различитом микроклимом, на дубинама од 10 и 20 цм.

Месец са највишом средњом температуром ваздуха био је август (16,6°C). Највиша температура ваздуха забележена је у августу (27,4°C), а најнижа фебруар(-23,3°C).Највећа количина падавина је у јуну (253,4 мм).

Крајем године постављена је метеоролошка станица за подручје Предовог Крста.

1.5.Мониторинг вода

Праћење квалитета површинских вода, спроводило се у складу са „Правилником о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода“. Параметри који су били предмет праћења су биолошки и физичко-хемијски параметри који су од значаја за дефинисање категорије површинске воде, а које је било могуће спровести са постојећом лабораторијом.

Праћење квалитета вршено је на локалитетима површинских вода, на водотоковима и на акумулацијама у парку. Водотоци који су праћени су : Змајевачки поток, Караклијски Рзав, Батурски Рзав, Јокића поток и Дервента и акумулација Перућац.

На основу анализе физичко хемијских елемента квалитета вода, може се констатовати да су воде у оквирима вода I категорије.

1.6. Мониторинг спелеолошких објеката и геонаслеђа

Валоризација и инвентаризација спелеолошких објеката на подручју парка је од великог значаја. Настављена је сарадња са Друштвом истраживача “Владимир Мандић Манда” из Ваљева на спелеолошких истраживању подручја Јагоштице и и Предовог Крста, посебно Јаме код Чехове куће, као значајног спелеолошког објеката и објекта геоморфолошког наслеђа.

2.Приоритетне мере и активности на управљању културно-историјским вредностима

У току године, кроз организоване посете Националном парку Тара, промовисане су и културно-историјске вредности Националног парка, посебно манастир Рача и некрополе стећака у Перућцу и Растиштима.

Планиране активности на реконструкцији дрвене цркве у Заовинама, чији су остаци пронађени приликом археолошког истраживања током 2017.године, нису реализоване јер нису добијена планирана средства суфинансирања. Активност није поново планирана, јер нису решени имовинско правни односи у погледу власништва парцеле на којој се налазе остаци цркве.

3.Управљање посетиоцима

3.1.Изградња „улазних капија“-Перућац и Калуђерске Баре

У циљу управљања посетиоцима и контроле уласка у заштићено добро била је планирана изградња две „улазне капије“ и то у Перућцу и на Калуђерским Барама (пут за Митровац).

Средства за планирану активност, била су планирана из средстава субвенција, средства нису добијена, тако да је наведена активност планирана за 2019.годину. Урађен је пројекат за изградњу улазне капије у Перућцу.

3.2. Уређење музеја „ Др Јосиф Панчић“

Планирана активност односила се на уређење ентеријера објекта музеја „ Др Јосиф Панчић“ у Заовинама, активност није изведена јер су каснили радови на изградњи објекта од стране ХЕ „Дринско –Лимске електране“ Бајина Башта. Изградња објекта је извршена током 2018.године, тако да је планирано уређење ентеријера и формирање музејске поставке у 2019.години.

3.3. Штампање материјала намењеног посетиоцима

За потребе рада центара за посетиоце, а за потребе посетиоца, штампан је промотивни материјал:

- Проспект Националног парка Тара (српски, енглески језик),
- Проспект кампа ренцера, туристичке понуде, флајери,
- Планинарска карта,
- Улазнице у центре за посетиоце и резерват природе,
- Флајери о заштити од пожара и остали промотивни материјал.

3.4. Израда едукативног видео материјала за децу

У Центру за посетиоце Митровац, кроз видео пројекције о Националном парку Тара, приказују се едукативни филмови. Снимањен је дечији едукативни филм о Националном програму под радним називом „Потрага за псом“, средства су обезбеђена кроз суфинансирање од Министарства заштите животне средине у износу од 500.000,00 динара.

3.5. Информативни рад Центара за посетиоце и смештајни објекти

Центри намењени посетиоцима су Центар за посетиоце на Митровцу и Центар за посетиоце у Бајиној Башти. Рад у центрима одвијао се континуирано током целе године, са посебним акцентом на едукативним програмима у тз”Шумском биоскопу “ на Митровцу и у Бајиној Башти.

Закључно са 31.10. 2018. године у објектима ЈП „Национални парк Тара“ остварено је 225 долазака и 820 ноћења. Поред овога остварено је и 157 долазака и 735 некомерцијална (gratis) ноћења за потребе смештаја сарадника.

У центрима за посетиоце, укупно је остварено 23.643 посетиоца:

Центар за посетиоце Митровац:

- Домаћи: 17.986

- Страни: 3320

Укупно: 21.306.

Центар за посетиоце Бајина Башта:

- Домаћи: 1794

- Страни: 543

Укупно: 2337.

Укупни приходи од активности (закључно са 16.11.2018.године) износили су:
3.967.930,14 динара, без пдв-а:

-Приход од смештаја: 1.353.440,89 динара:

-Камп 380.341,67 динара,

-Остали смештај 973.099,22 динара.

-Приход од сувенира: 1.825.736,03 динара:

-Центар за посетиоце Митровац 1.645.175,48 динара,

-Центар за посетиоце Бајина Башта 150.350,15 динара,

-Велепродаја сувенира из магацина 30.210,40 динара,

-Приход од услуга 788.753,22 динара:

-Посматрање медведа 163.400,00 динара,

-Изнајмљивање бицикли 114.741,66 динара,

-Изнајмљивање кајака 6.749,99 динара,

-Улазнице Црвени поток 201.444,92 динара,

-Улазнице Шумски биоскоп 237.416,65 динара,

-Услуге водича, презентације 65.000,00 динара.

Контролно-информативни пункт Перућац није радио за посетиоце.

4.Управљање природним ресурсима

4.1.Задаци и активности на заштити и управљању шумама

4.1.1. Заштита шума од сушења

Активности на заштити шумских екосистема вршене су кроз праћење стања шума на постављеним огледним површинама. Посеба активност на заштити шума одвијала се кроз

мониторинг инсеката односно сипаца поткорњака и њихово сузбијање применом феромонских клопки. Поред сузбијања поткорњака, у циљу заштите шума од даљег сушења, вршено је и третирање пањева фунгицидима како би се спречило ширење гљива трулежница корена.

Настављено је спровођење неопходних мера заштите шума од сушења, кроз уклањање погодног материјала из шуме за размножавање штетних инсеката, успостављање шумског реда, преглед, третирање пањева биопрепаратом, праћење саме динамике процеса сушења и здравственог стања шума.

Мониторинг шума од напада поткорњака сипаца, спроводио се на површини од 6229,8 ха, на надморским висинама од 900-1500 м. Обухвата у највећој мери пребирне састојине букве, јеле и смрче, затим локалитете Панчићеве оморике и нешто састојина црног и белог бора. Третирана површина, односно површина на којима су постављене клопке је 5222 ха. У поступку јавне набавке, набављени су феромони у количини од 2300 комада за државне шуме и 100 комада за заштиту приватних шума. Постављено је укупно 930 клопки за праћење поткорњака у државним шумама и 100 комада клопки за мониторинг приватних шума.

Крајем марта и почетком априла, почело се са постављањем феромонских клопки са одговарајућим феромонима, на 15-20 дана вршило се обилажење клопки и њихово праћење. За време мониторинга, прикупљено је 7500 теренских узорака а улови су евидентирани у базу података. Укупно на подручју парка, прикупљено је 5.965.963 поткорњака, што је значајно мање поткорњака у односу на претходну годину.

Поред феромонских клопки вршено је и полагање ловних стабала у две серије од по 20 стабала у свакој.

У циљу спречавања сушења шума, поред ових мера, вршено је третирање пањева биопрепаратом РОТСТОП у количини од 550 гр.

На територији целог парка, након великих снежних падавина у фебруару, констатоване су штете у шумама од снеголома и ветролома. Урађен је Санациони план за 166 а одељење у ГЈ „Тара“.

Вршен је и премер државних шума у Заовинама и у газдинској јединици „Комуналне шуме“.

За реализацију активности на заштити шума, добијена су средства из Буџетског фонда шума- Управа за шуме, у износу од 4.100.046,00 динара за државне шуме и 152.400,00 динара за приватне шуме, за набавку феромона и додатно ангажоване раднике на заштити шума.

4.1.2. Нега и обнављање шума

Активности на нези и обнављању шума подразумевале су неговање засада и пошумљених површина, пошумљавање голети и површина насталих процесом сушења шума, као и сакупљање семена и производња садног материјала.

Извршени су радови на нези постојећих шумских засада старости до 5 година и то у ГЈ“Црни Врх“, одељења 95а,96а,107а и 120ц и у ГЈ“Тара“, одељење 9а.

Због неуспелог пошумљавања, извршено је поновно пошумљавање садњом садница белог и црног бора (3000 ком) у ГЈ“Звезда“ одељења 30-а (0,70ха) и 32-б (0,75ха).

У току 2018. године, извршена су два здравствена прегледа регистрованих семенских објеката и шумских расадника „Калуђерске баре“ и „Луг“ за производњу репродуктивног материјала шумског дрвећа (семена, садница). У расадницима вршено је школовање шумског и декоративног садног материјала, као и производња лековитог биља. Извршена је сетва семена јеле 4,5кг, смрче 12,5кг, оморике 0,35кг и линцуре 1,8кг. Након спровођења свих потребних мера нега, евидентирано је и уведено у листе производење јеле 1670 комада, смрче 65636 комада, оморике 1553 комада, док линцура није никла.

Вршено је сакупљање, дорада и стављање у промет репродуктивног материјала семена

четинарских и лишћарских врста :

- Јела 280 кг шишарки, дорадом је добијено 22 кг семена,
- Смрча 125кг шишарки дорадом је добијено 4,1кг семена,
- Оморика 18 кг шишарки, дорада још није извршена,
- Буква 19 кг семена,
- Пачемпрес 0,4 кг семена.

4.1.3. Коришћење шума

По плану сеча обнављања и плану проредних сеча, у четири газдинске јединице, укупно је дозначено за 2018.годину 36.892,3м³ бруто дрвне запремине. На основу дозначене дрвне запремине, очекује се потпуна реализација планиране производња дрвних сортимената (31.452м³ и прм). До дана израде извештаја, остварена је производња дрвних сортимената у количини од 31.265м³ (редовни и ванредни принос). Услед ветролома, снеголома и сушења шума, остварен је и случајни принос у износу 14.900 м³ кроз санитарне-узгојне захвате.

У циљу електронског праћења промета дрвних сортимената, извршена је набавка ПДА уређаја са штампачима (5 комада) за радне једнице и за наведену активност коришћена су средства у износу од 659.500,00 динара из Управа за шуме.

Вршени су и стручни послови на газдовању приватним шумама у складу са Програмом газдовања шумама сопственика за период 2012-2021.година и планираним активностима за 2018.годину, укупно је дозначено 21.002,41м³ за 823 сопственика и отпремљено је 10.989,25м³. Укупна обрачуната накнада за коришћење шума је 2.748.305 динара. Рефундирана средства из Управе за шуме износила су 3.807.293,00 динара за стручно –техничке послове у приватним шумама.

Извршен је и пријем радова на пошумљавању голети у приватној својини-подела садница физичким лицима у току јесени 2017.године, што је и констатовано записником о стручном прегледу извршених радова на пошумљавању у јесен 2017.године код корисника средстава ЈП“Националн парк Тара“.

4.2.Задаци и активности на заштити и управљању ловном и риболовном фауном

Активности на заштити ловне фауне спроводиле су се на основу Годишњег плана газдовања ловиштем за ловну 2017/2018. годину, усаглашеног са средњорочним планом-Ловном основом (2007-2017. година). Управљање популацијама ловних врста дивљачи у 2018. години, првенствено се односи на утврђивање бројног стања дивљачи по врстама (дивокоза процена 380 јединки, срна-500 јединки, дивља свиња-60 јединки, вук-12 јединки и лисица -100 јединки), планирање развоја популације дивљачи у току ловне године, план набавке и утрошка хране и контрола популације кроз планирани одстрел.

Заштита неловних врста дивљачи (дивља мачка, куна белица, јазавац, сиви пух, ласица, веверица, мрки твор, сврака, голуб, јастреб, препелица, сива врана, дивља патка, велики корморан, сива чапља) одвијало се кроз активности у циљу спречавања узнемиравања јединки, уништавања станишта и противзаконитог коришћења.

Посебне мере заштите спровођене су на строго заштићеним врстама: мрки медвед, видра, јаребица камењарка и лештарка. Стање наведених врста је на оптимуму, чак и нешто више од оптимума у неким периодима године (мрког медведа) обзиром на радијус кретања.

У календарској 2018.години до дана израде извештаја, ради прихране дивљачи, првенствено медведа и делимично дивље свиње, изнешено је 14430 кг угинуле домаће стоке и 1200 кг кукуруза у клипу. Такође, на солишта за све врсте дивљачи изнешено је 281 кг соли за дивљач. За прихрану дивљачи утрошено је 341.360,00 динара.

**ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ
ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ТАРА ЗА 2018.ГОДИНУ**

У 2018. години пријављене су штете на имовини власника у ловишту у 26 случаја и то у 20 случајева од дивљих свиња, у једном случају од срнеће дивљачи на малинама и у пет случајева од медведа. Укупно за штете исплаћено је 155.59,00 динара. Ради накнаде штете од медведа, власницима је дато упуство и поступак накнаде штете од ресорног Министарства заштите животне средине.

У извештајном периоду извршен је одстрел ловних врста дивљачи: дивокозе-22 грла, срна -1грло, дивљих свиња -18.

Укупни приход од газдовања ловиштем (период јануар – октобар) износио је 2.635.580,00 динара, а ловној 2017/ 2018. години 3.422.890,00 динара.

Риболовним водама Националног парка Тара, управљало се на основу Годишњег програма унапређења рибарства за 2018. годину, усаглашеног са Програмом управљања рибарским подручјем “Националног парка Тара” за период 2013-2022.година. Активности на праћењу стања риболовних вода одвијале су се кроз редовну контролу риболовних вода у Заовинама и Перућцу. Рибарско подручје „Национални парк Тара“ користи се искључиво, за рекреативни риболов, тако да се издају дозволе само за ту врсту риболова.

Цену дозвола за рекреативни риболов одређује корисник у току текуће за наредну годину и она износи 4000 динара за годишњу дозволу за рекреативни риболов, 2000 динара за вишедневну (седмодневну) и 1000 динара за дневну дозволу. У току године (до 28.11.2018 год.) издато је укупно 177 комада годишњих дозвола, 7 комада седмодневних и 56 комада дневних дозвола за рекреативни риболов.

У току месеца септембра и октобра, извршени су теренски радови за потребе израде Мониторинга стања рибљег фонда на рибарском подручју „Национални Парк Тара“. Вршене су опсервације на свим текућим и стајаћим водама парка. У новембру је, од стране Института за мултидисциплинарна истраживања-Београд, израђен акт „Извештај о мониторингу стања рибљег фонда на рибарском подручју Националног парка Тара“ и прослеђен надлежном Министарству заштите животне средине.

У складу са Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда, урађена је имплементација Извештаја о мониторингу у Програм управљања рибарским подручјем „Национални парк Тара“ за период 2013 – 2022. године и исти је предат у Министарство на усвајање 26.11.2018. године.

У току године, извршене су три инспекцијске контроле од стране републичког инспектора за рибарство.

IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНО ИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА

Приоритетне задаци научно истраживачког и образовног рада произилазе из стања природних и створених вредности и потребе њихове заштите, очувања и унапређења.

Научно истраживачки радови спровођени у извештајном периоду су:

1. Праћење миграције птица и слепих мишева трајним обележавањем алуминијским прстеновима - пројекат реализује Природњачки музеј Београд. Вишегодишњи пројекат, по дозволи број 353-01-1842/2014-17,
2. Настављен је пројекат праћења популације медведа помоћу електронских огрлица пројекат “Мониторинг популације мрког медведа”-Биолошки факултет и WWF-светски фонд за природу,
3. Истраживање Nematoda на свим стаништима у Националном парку Тара-Пољопривредни факултет Београд, пројекат је вишегодишњи и део је докторске дисертације,

4. Генетска истраживања оморике - Биолошки факултет, Биолошки институт и Институт за шумарство,
5. Истраживања генетских својстава букве - део докторске дисертације Шумарски факултет,
6. Праћење стања шума на биоиндикацијским тачкама-Институт за шумарство-Београд,
7. Примена фунгицида у заштити шума - Шумарски факултет,
8. Истраживачки рад „Дијагностика комплекса природних непријатеља најважнијих поткорњака смрче *Ips tyrographus* i *Pityogenes chalcographus* и утврђивање најбољег модела заштите у шумским комплексима Националног парка Тара“-Институт за шумарство - Београд,
9. Пројекат технолошког развоја “Адаптација и одрживо коришћење шума у циљу смањења негативних последица екстремних промена климе“- Институт за низијско управљање шумама и животну средину - Нови Сад.

V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА

1. Планирање

1.1. Озакоњење објеката и упис својине на непокретностима

Настављена је активност на озакоњењу сопствених објеката, изграђених у ранијим периодима, геодетски снимци за једанаест објеката (пет објеката на Предовом Крсту, два објекта на Омару, један објекат на Батури, један објекат у Шљивовици, један објекат на Калуђерским Барама и један објекат на Митровцу), достављени су Министарству грађевине. Урађена су извештаја о затеченом стању за све објекте који су предмет озакоњења.

1.2. Израда Просторног плана подручја посебне намене Националног парка Тара

Као заједничка активност са Општинском управом Бајина, Југословенским институтом за урбанизам и становање-ЈУГИНУС-Београд и Министарством грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре радили смо на изради Просторног плана подручја посебне намене Националног парка Тара. Финансијска средства у потпуности су обезбеђена из Буџета РС, преко Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, а ЈП“Национални парк Тара“ пружа логистичку и стручну подршку.

2. Изградња и инвестиције

2.1. Реконструкција планинарског дома Митровац у Едукативни центар Митровац

Са инвестицијом реконструкције постојећег објеката – планинарског дома Митровац, који је некада био радничка барака, започело се у 2018.години кроз израду пројектне документације за реконструкцију објекта и извођењу I фазе реконструкције. Кроз инвестицију у 2018.години, извршени су радови на рушењу крова и старих зидова, поновном зидању објекта, подизању крова и стављању столарије. Објекат задржава постојећи габарит, подрумски део је остао као део постојећег објекта, док се објекат гради у приземље и поткровље, са подизањем новог крова. Завршетак инвестиције планиран је за три године, током планске 2019.године, планирана је друга фаза реконструкције, израда инсталација, електро, водоводних и машинских инсталација, занатски радови, постављање фасаде. У планској

2020/21.години планирани су завршни радови, односно радови на уређењу ентеријера и опремању објекта.

Наведеном инвестицијом повећаће се смештајни капацитети за пријем туриста тако да ће се повећати и приход од туристичких услуга, такође објекат ће бити оспособљен за одржавање семинара и радионица тако да ће имати и едукативни карактер.

Наведена активност суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине у износу од 7.500.000,00 динара и Министарства трговине, туризма и телекомуникација у износу од 10.000.000,00 динара.

2.2. Замена кровне покривке на Едукативном центру Шљивовица

Инвестиција Замена кровне покривке на Едукативном центру Шљивовица, односила се на замену шиндре као покривке на крову Едукативног центра Шљивовица са одговарајућим црепом.

За наведену активност, коришћена су средства субвенције од Министарства заштите животне средине у износу од 800.000,00 динара.

2.3.Изградња типске кућице за сувенире на Митровцу

На новоуређеном платоу Митровац, била је планирана изградња дрвене кућице за сувенире, која би послужила као прототип свим кућицама за сувенире на подручју Националног парка Тара.

За наведену активност била су планирана средства суфинансирања од Министарства заштите животне средине у износу од 500.000,00 динара. Средства нису добијена, тако да активност није ни спроведена већ је планирана за 2019.годину.

2.4. Пројектовање, изградња и одржавање путева

Пројектовање, изградња и одржавање путева је редовна активност на реконструкцији шумских путева у свим газдинским јединицама, санације регистрованих клизишта и изградња шумских влака. Наведени путеви су у функцији газдовања шума и суфинансирају се из Буџета Републике Србије, преко Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде -Управа за шуме.

Извршена је изградња и реконструкција шумских путева:

- Изградња шумског пута „Набојине – Коло“- ГЈ „Тара“,
- Реконструкција и изградња шумског пута „Друм- Пушине- ГЈ“Комуналне шуме“,
- Није завршена изградња шумског пута „Преседо-Велики Крај“, уговорени радови са Управом за шуме за 2018/2019.годину.

За реализацију планираних активности на изградњи шумских путева, добијена су средства Буџетског фонда за шуме у износу од 15.477.931,41 динара, за завршетак преосталих радова на путу пута „Преседо-Велики Крај“-6.770.400,00 динара.

Вршено је и редовно одржавање шумских путева и изградња шумских влака, санација клизишта, у свим газдинским јединицама а посебно у Газдинској јединици „Црни Врх“.

2.5. Набавка теренских и теретних возила

За боље функционисање стручних служби набављена су два теренско возилана, путничко возило и један камион за потребе газдовања шумама.

3. Уређење простора

3.1. Шетне стазе

Радови који су извршени :

- Јаревац - извршена је поправка на шетној стази Јаревац, поправљени су мањи мостови на Јаревцу- Влодова вода и Водице, мост Радмиловац као и мостић на Хајдучкој чесми.
- Шетна стаза Караклије - постављене велике информативне и тематске табле са кровом од теголе по идејном решењу као и путоказне табле и путокази дуж стазе, све до уласка на успон до видиковца Јањач.
- Митровац-на новом делу платоа на Митровцу и дечијем игралишту посађено 82 комада нових садница украсног дрвећа и жбуња, посејана трава. За ограђивање дечијег игралишта припремљена је грађа, али ограда није постављена.
- Планирана изградња шетне стазе, на платоу Митровац, кроз шуму, око уређеног платоа, није урађена у току 2018. године.

3.2 Уређење у Растиштима

У сарадњи са Планинарским друштвом „Тара“ извршено је уређење локације око школе у Растишту – израда печурке надстрешнице, кроз донацију црепа од стране управљача.

3.3. Израда информативних табли

- Постављене три велике информативне табле – две са картом НП Тара, (расадник Калуђерске Баре и Едукативни центар у Шљивовици) и једна улазна табла за место Калуђерске Баре.
- Постављене форекс табле са мапама у Едукативном центру Шљивовица и у Визиторском центру на Митровцу,
- Заовине- замењене форекс табле које су биле оштећене од ветра,
- Предов Крст-постављена велика информативна табла на уласку на Предов Крст,
- Јагоштица – постављањем мобилијар: информативне табле, панорамна табла, путоказн табле и путокази.

3.4. Уређење видиковца и излетишта

- Поправљен део ограде на видиковцу Бањска стена,
- Постављена шиндра на крову надстрешнице –Тренице,
- Вршене ситне поправке на мобилијару који је оштећен или оборен услед јаког ветра,
- Урађене су две чесме, зидане у камену, у виду „јелке“ , са водом за пиће, које су постављене на излетиштима поред јавних путева, на локацији раскрсница за Ослушу, пут Шљивовица - Митровац и извор „Сјече“, у ГЈ“Црни Врх“.

За наведену активност коришћена су средства субвенције од Министарства заштите животне средине у износу од 200.000,00 динара.

VI ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

1.Задаци на развоју културно-образовних и информативно-пропагандних активности

1.1.Медијско приказивање

Вршена је континуирана сарадња са локалним, регионалним и републичким штампаним и електронским медијима (текстови, репортаже, снимање и емитовање манифестација поводом обележавања еколошких датума, едукативне емисије и рад са школском децом, спортско-рекреативне активности у парку, еко кампови и друго). За медијско приказивање, односно снимање свих догађаја по захтеву управљача и емитовање на локалној телевизији и радију, као и размена информација и прилога са регионалним станицама. (коришћења су средстава суфинансирања из заштите животне средине у износу од 300.000,00 динара).

Укупне активности на медијском приказивању:

- 06.01. укључење у програм радио Београда 202 у емисију „Одмор на 202 начина“,
- 10.01. снимање документарне емисије о Србији – документарни канал кинеске националне телевизије CCTV,
- 14-15.01. емитована путописна емисија „У потрази за Титовим плавим возом“ на немачкој НДР телевизији,
- 25.01. чланак у новосадском „Дневнику“ поводом изложбе „Тара“,
- 28.01. прилог о НП Тара у емисији „Под стакленим звоном“ на радио Нови Сад,
- 26.01. емитован прилог о изложби „Тара“ на радио Београд 202,
- 04.03. емитован први део емисије „Културна баштина Србије – Национални парк Тара“ на другом програму РТС-а (репризно емитован 9.3. на првом програму РТС),
- 11.03. емитован други део емисије „Културна баштина Србије – Национални парк Тара“ на другом програму РТС-а (репризно емитован 16.3. на првом програму РТС),
- 13.03. емитован прилог о тренингу у оквиру пројекта „Еко карст“ у емисији „Ово је Србија“ на првом програму РТС-а,
- 21.03.прилог о безбедности посетилаца у емисији „Ово је Србија“ и трећем Дневнику РТС-а,
- 15.04. емитована репортажа о Националном парку Тара у емисији „САТ“ на РТС1,
- 16.04. емитован прилог „Чаробни туристички прстен“ у Дневнику 2 РТС-а,
- 17.04. емитован прилог „Чаробни туристички прстен“ у Дневнику 1 и 2 РТВ-а,
- 28.04. Репортажа о НП Тара и „Чаробном туристичком прстену“ у љубљанском „Делу“,
- 24.05. Репортажа „Чаробни туристички прстен“ на 1. програму РТ „Војводине“,
- 20-24.05. Снимање епизоде дечије емисије „Уприроди се“,
- 02.06. емитован прилог о НП Тара у емисији „Жикина шареница“ на РТВ Пинк,
- 09.06. емитована емисија „Натура“ о Натури 2000 са фокусом на НП Тара и Ирску – РТ Војводине,
- 11.06. емитован прилог у Дневнику 2 на РТС-у о прекогранчном резервату биосфере Тара-Дрина,
- 14.06. репортажа о НП Тара у недељнику “The Watch” Колорадо, САД,
- 22-24.06. снимање емисија о НП Тара – РТВ Коперникус,
- 26.06. прилози новинарима Радио Нови Сад, Еколист, Пољопривредник,

**ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ
ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ТАРА ЗА 2018.ГОДИНУ**

- 10-15.07. снимање емисије „Road trippin channel“,
- 06.07. емитована емисија „Пета страна света“ на Радио Нови Сад,
- 15.07. емитована емисија „Под стакленим звоном“ на Радио Нови Сад,
- 20.07. емитована емисија „Ухвати дан“ на првом програму Радиоо Београда,
- 21.07. емитована емисија за децу „Уприроди се“ на првом програму РТС-а,
- 05.08. посета блогерке туристичке организације Србије,
- 28.08. информација за радио Нови Сад о рушењу нелегалних објеката у НП Тара,
- 30.08. снимање емисије „С Тамаром у акцији“ ,
- 03.09. снимање емисије „САТ“,
- 06.09. снимање емисије „Знање имање“
- 06.09. посета блогера из Индије, Пољске и Француске у организацији ТОС,
- 16.09. емитован прилог о бициклизму у емисији „САТ“,
- 22.09. емитована емисија „Знање имање“ о Тари и Бајиној Башти,
- 02.10. чланак у дневним новинама „Политика“,
- 04.10. репортажа о бицикличким рутама у магазину „САТ“,
- 12.10. емитована емисија „С Тамаром у акцији“,
- 16.10. снимање промотивног спота о Србији у организацији ТОС-а
- 19.10. ТВ Коперникус прилог о хватању медведа,
- редовно ажурирање интернет презентације НП Тара,
- Одржавање налога на друштвеним мрежама – facebook, twiter, instagram и youtube.

Извршено је редизајнирање сајта Националног парка Тара, активност суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине у износу од 100.000,00 динара.

1.2.Штампање промотивног материјала

Поред штампаном материјала намењеног посетиоцима у центрима за посетиоце, штампан је и остали промотивни материјал:

- Рекламни-Кесе, фасцикле, блокови,
- Новогодишњи-календари,
- Постери, каталози за изложбе,
- Одштампана сликовница „Медвед Милисав“ ,
- Одштампана радна свеска „Чувари природе – Национални парк Тара“,
- Штампана Фотомонографија „Национални парк Тара“, активност суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине у износу од 500.000,00 динара.

1.3. Пропагандне активности и презентација

1.3.1. Презентације:

- 16-18.01. обилазак парка са фотографима И. Страхинићем и П. Касали (Италија),
- 19.01. обилазак центра за посетиоце НП Тара у Бајиној Башти и презентација за представнике Универзитета у Шангају,
- 19.02. презентација и састанак са делегацијом из Турске:
 - др Мурат Јилдиз, Антуријска школа етике животне средине у Анкари
 - др Еркан Октан, Шумарски факултет, Техничког универзитета Карадениз
 - Сезгин Ормеци, Регионални завод за заштиту природе и НП Зонгулдак,
- 14-15.03. презентација и обилазак парка за учеснике Тренинга Б у оквиру пројекта „Еко Карст“,

- 13-15.04. промоција туристичког програма „Чаробни туристички прстен“ (100 представника туристичких агенција и 50 новинара),
- 30.04. презентација и обилазак парка – група кинеских туриста,
- 02.05. теренска презентација за студенте српског језика Института за словенску филологију Јагеловског универзитета из Пољске,
- 02-03.05. вођење групе и теренска презентација за Удружење пензионера – из Шведске,
- 17.05. презентација за представнике 8 републичких инспекција,
- 22-24.05. презентација и обилазак парка за представнике Института за спорт, туризам и услуге Јужно-уралског државног универзитета из Чељабинска, Русија и Географског института „Јован Цвијић“,
- 24.05. обилазак некропола са стећцима у Перућцу и Растишту за чланове Међудржавног координационог одбора за имплементацију плана управљања стећцима,
- 15.06. посета амбасадора САД г. Кајла Скота:
 - састанак са директором и поћницима директора
 - презентација и обилазак центра за посетиоце у Б. Башти
 - посета Митровцу – Совина шумска учионица и Црвени поток
 - посматрање медведа,
- 16.06. обилазак парка са групом пензионера општина Б. Башта и Врачар,
- 28.06. презентација парка за учеснике семинара „Заштита природе – надзор и предострожност“,
- 16-17.07. обилазак парка са Михом Млакарком „Slovenian bear“ и састанак ради разматрања могућности за сарадњу и развоју туристичког програма фото лова,
- 25.07. презентација и обилазак парка са представницима туристичке агенције „Фортуна“ из Загреба – припрема програма за групе из Азије,
- 28.07. обилазак парка са групом пензионера из Бајине Баште и Земуна,
- 08.08. обилазак парка гости из Египта,
- 22.09. обилазак парка и теренска презентација за групу из Словеније,
- 29.09. обилазак парка – група из Словеније – Таратурс,
- 29.11. презентација за представнике Института за низијско шумарство Нови Сад,
- 29.11. презентација и обилазак терена са учесницима међународне конференције за заштиту шума-ЕПШО.

1.3.2. Програм „Посматрања медведа“:

- 14.04. тура посматрања медведа – група из В. Британије, 4 особе,
- 24-26.06. презентација и тура посматрања медведа за групу од 15 особа из Немачке,
- 10.07. тура посматрања медведа – 4 особе из Русије,
- 12.07. тура посматрања медведа – 2 особе из Енглеске,
- 23.07. тура посматрања медведа – 1 особа из Француске,
- 01.08. тура посматрања медведа – 2 особе из Белгије,
- 22.08. обилазак парка и тура посматрања дивокоза – 1 особа из Француске,
- 27.08. тура посматрања медведа – 4 особе из Белгије,
- 19.09. тура посматрања медведа – 2 особе из Немачке.

1.3.3. Сајамске манифестације

- 22-25.02. наступ на 40. Међународном сајму туризма у Београду заједно са СТЦ „Бајина Башта“ и другим локалним субјектима у оквиру штанда туристичке регије Западна Србија,
- 03-07.10. наступ на међународном сајму „ЛОРИСТ“ у Новом Саду на заједничком штанду националних паркова Србије,
- 2.11.-03.12.- наступ на Међународном фестивалу науке у Београду.

1.3.4.Изложбе

- 25.01. Презентација НП Тара и отварање изложбе „Тара“ у Покрајинском заводу за заштиту природе у Новом Саду,
- 10.05. Изложба „Тара“ аутора Ирене Бекер и Сабо Беле у Љубљани,
- 13.07. Обележен Дан НП Тара – изложба „Традиција“ радова студената Факултета примењених уметности, Универзитета уметности у Београду,
- 21.09. Отворена изложба фотографија „Фото сафари Тара 2016/17“, на Гардошу, у Земуну,
- 29.09. Отворена изложба фотографија „Тара“ у Крању, у Словенији,
- 23.10. Отворена изложба фотографија „Фото сафари Тара 2016/17“ у Бајиној Башти,
- 15.11.Отворена изложба фотографија Паркови Динарида,у Љубљани, две фотографије Националног парка Тара.

1.4. Едукативне активности

1.4.1. Едукативни Камп младих чувара природе

Едукативни Камп младих чувара природе реализован током јула и августа у две смене са укупно 26 учесника. Значајно учешће у реализацији кампа имало је локално становништво кроз пружање различитих услуга.

- 01-08.07. I смена Кампа младих чувара природе,
- 12-19.08. II смена Кампа младих чувара природе.

1.4.2.Обележавање еколошких датума:

- 22.02. презентација и представа за децу у вртићу „Невен“ поводом Светског дана вода.
- 11.04. обележен дан заштите природе – презентација НП Тара у оквиру трибине у Парку природе Голија.
- 13.04. поводом дана заштите природе у дворишту предшколске установе „Невен“ посађена стабла Панчићеве оморике,
- 11.12.обележен Међународни дан планина еколошким часом о планинама у вртићу „Невен“-Бајина Башта.

1.4.3.Теренске наставе и екскурзије:

- 23.04. Екскурзија СТУП „Вршац“ – 45 ученика,
- 24.04. Екскурзија „Еуролине Пекез“ – 40 ученика,
- 27.04. Екскурзија „Матовић Чачак“ – 70 ученика,
- 05.05. Екскурзија ОШ „Стеван Чоловић“ Ариље – 120 ученика,

- 10.05. Презентација и обилазак парка за групу студената шумарства из Канаде,
- 12.05. Презентација и обилазак парка за групу студената биологије из Новог Пазара,
- 14.05. Презентација и обилазак парка за групу студената биологије ПМФ Крагујевац,
- 13-14.06. Теренска презентација и обилазак парка за ученике осмог разреда из српских школа из Хрватске,
- 27.06. Презентација и обилазак парка за групу студената биологије ПМФ Ниш,
- 18.07. Презентација парк за студенте-учеснике кампа ДИФ-а у Цанићима,
- 19.09. Обилазак парка – ученичка екскурзија „СТУП Вршац“,
- 24.09. Обилазак парка – математичка гимназија Београд – Гранд турс,
- 29.09. Обилазак парка ученичка екскурзија СТУП Вршац.

1.4.4.Манифестације

- 19.05. „Трибалион 2018“ – планинарска трка са препрекама на Калуђерским Барама, 370 такмичара,
- 20-26.10. одржана 6 манифестација Фото сафари „Тара 2018“ у којој је учествовало 13 фотографа из Мађарске под вођством професора Сабо Беле.

VII САРАДЊА

1. Сарадња и партнерство са локалним становништвом и осталим корисницима у заштићеном подручју

Сарадња са локалном заједницом одвијала се кроз редовну активност са месним заједницама и локалном самоуправом по разним питањима, посебно у питањима решавање заједничких проблема, комуналних питања и инфраструктурних пројеката. Одржане су две радионице са заинтересованим странама за формирање Савета корисника Националног парка Тара.

Преглед активности:

- 12.02. Састанак са представницима локалне заједнице – јавни увид у Нацрт плана управљања Националним парком Тара за период 2018-2027. година,
- 26.06. Састанак са игуманом манастира Рача у вези са могућностима за реконструкцију скита св. Ђорђа и шетне стазе Лађевац,
- 01.11. Основан Савет корисника Националног парка Тара који броји 14 чланова,
- Сарадња са планинарским клубом „Тара“ на одржавању планинарских стаза,
- Развој пакет аранжмана посматрања медведа са укључивањем локалног становништва у пружању различитих услуга.

Активна сарадња била је и са локалним институцијама и локалном самоуправом и на пројектима уређења простора, стручним услугама и донацији грађе и садница за озелењавање простора, донацијама огревног дрвета за социјално угрожене.

Посебна активност била је подршка невладиним организацијама на организацији рекреативних и промотивних манифестација, подршка пројекту „Пријатељство на Дрини“, спортска манифестација „Трибалион 2018“ и слично.

2.Међународна сарадња и сарадња са другим заштићеним подручја Србије

Сарадња и размена искустава одвијала се непосредно између самих националних паркова и других заштићених добара, у заједничким семинарима заштићених добара, учешћу у сусретима паркова „Парковијада“. Сарадња између паркова и заштићених добара спровођена је и у оквиру Асоцијације паркови Динарида, посебно на обуци и размени искустава и знања.Учествовали смо на IV коференцији Паркови Динарида у Будви.

Настављена је реализација пројеката из међународне сарадње и то:

1.Пројекат: „ЕСО KARST - Екосистемске услуге у заштићеним кречњачким подручјима – покретачка снага локалног одрживог развоја“

Активности:

- Припрема пројектних брошура за штампу,
- 19-22.02 учешће на трећем Управном одбору пројекта и презентацији првог годишњег извештаја у Носвају, НП Бук, Мађарска,
- 12-16.03. Тренинг Б, хотел „Оморика“, НП Тара,
- Превод текстова за брошуре „Еко карст“ и Пробиодиверзитетско пословање,
- 07-11.05. Тренинг Ц у Грахову, Нотрањски регијски парк, Словенија,
- 18-19.06. одржана радионица „Могућности развоја зеленог предузетништва“,
- 10-12.07. снимање видеа о Тари за пројектни филм – „Маниа“ Бања Лука,24-28.09. Четврти Управни одбор пројекта Апусени, Румунија,
- 24-26.10. Друга радионица „Могућности развоја зеленог предузетништва“ за локално становништво.

2.Пројекат „Заштићена подручја за природу и људе“ (Protected Areas for Nature and People), одобрен за финансирање од стране Шведске агенције за обнову и развој (SIDA), пројекат Светски фонд за заштиту природе -WWF, у оквиру програма „Паркови Динарског лука (Dinaric Arc Parks Programme):

Активности:7-8.02. састанак са представницима– WWF-а у склопу активности на развоју програма посматрања медведа,

- 27.02. презентација НП Тара у школи амбасадору парка Владика Николај Велимировић у Ваљево – WWF академија за природу,
- 20.03.– састанак са представницима WWF-а у склопу активности на развоју програма посматрања медведа,
- 21.03. Час кулинарства – припрема за програм посматрања медведа,
- 22.03. радионица израда маркетинг и бизнис плана,
- 02-03.04. WWF Академија за природу– посета Националном парку Тара школе „Владика Николај Велимировић“ из Ваљева,
- 04-06.04. WWF Академија за природу – посета Националном парку Тара школе „Душан Јерковић“ из Костојевића,
- 11-12.04. Тренинг „Leave no trace“ за водиче НП Тара и локалне заинтересоване стране,
- 04.05. WWF Академија за природу – фестивал Таре у Ваљево, у организацији ОШ „Владика Николај Велимировић“,
- 15.05. WWF Академија за природу – завршна свечаност у ОШ „Душан Јерковић“ из Костојевића,
- 23-27.05. завршни догађај WWF академије на Тари,

**ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ
ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ТАРА ЗА 2018.ГОДИНУ**

- 20.06. састанак са директорком WWF-а,
- 08-12.10. студијско путовање у Словенију за представнике НП Тара и локално становништво у циљу развоја пакет аранжмана посматрања медведа
- 01.11. радионица у вези са формирањем Савета корисника НП Тара,
- Припреме за уређење кутка за медведе у Центру за посетиоце Митровац.

3.Пројекат „Програм сестринских паркова“

- 01-08.06. посета партнерском Националном парку Црњи кањон Ганисона (NP Black Canyon of Gunnison), Колорадо, САД и састанци са:
 - Директором парка Брусом Ноблом, шефовима сектора и ренџерима,
 - представницима Управе за шуме САД (US Forest Service),
 - представницима Дивљи свет и паркови Колорада (Colorado Wildlife & Parks),
 - представницима бироа за управљање земљиштем (Bureau for Land Management),
 - градоначелником и већницима града Монтроуз,
 - представницима округа Монтроуз,
 - представницима конгресмена и сенатора Колорада,
 - НВО „Пријатељи НП Црни Кањон“,
 - Презентација за чланове Монтроуз форума.

4. Пројекат ViaDinarica – планинарски коридор

- 09.09. Регионални састанак Via Dinarica у Беранима.

Процена остварења активности по Програму управљања :

1. Чување, заштита природних вредности – 100%,
2. Активности на културно-историјским вредностима-80%,
3. Управљање природним ресурсима- 100%,
4. Истраживачки пројекти- 90%,
5. Градња и уређење простора-88%
6. Промоција и презентација подручја-100 %
7. Сарадња – 100%
8. Оставрени приход-100%.

Остварење програма: 95 %.

**ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ
ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ТАРА ЗА 2018.ГОДИНУ**

VIII ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Извори оствареног прихода (процена) : динара

1. Прихода које оставује Предузеће од обављања делатности-----274.907.542,50

2. Приход од накнада за коришћење вредности парка -----31.480.000,00

3. Наменска средства из Буџета Републике Србије-----51.079.019,50

3.1.Стручни послови у шумама сопственика-----3.807.293,09

3.2.Суфинансирање из Буџетског фонда за шуме----- 20.671.726,41

- изградња шумских путева-----15.477.931,41

- заштита шума (набавка феромона и мониторинг) -----4.252.446,00

- биолошки радови (пошумљавање и подела садница)----- 281.849,00

- набавка пда уређаја----- 659.500,00

3.4.Суфинансирање Програма управљања ----- 16.600.000,00

3.5.Наменска средства Министарства трговине, туризма
и телекомуникација-----10.000.000,00

4. Средства по пројектима -донација -----2.453.438,00

Укупни приход (процена)-----359.920.000,00 динара

Укупан расход----- 330.700.000,00 динара.

Приход од накнада за коришћење подручја парка остварен је у износу од 31.480,00 динара што представља 90% у односу на планирани приход од накнада (35.000.000,00 динара). Учешће прихода од накнада у укупном приходу Предузећа износио је 10,6%. Приход из Буџета Србије у односу на укупни приход износио је 14,1%, док су средства по основу суфинансирања Програма управљања Националним парком Тара за 2018.годину, износила 4,6%.

**ЈП”Национални парк Тара”
директор**

Драгић Караклић -дипл.инг.шум

САДРЖАЈ

I УВОД-----	1
II ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЂЕНОГ ПОДРУЧЈА-----	1
III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЂЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ-----	2
1.Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима-----	2
1.1. Чување подручја-----	2
1.2.Одржавање простора -----	3
1.3. Откуп парцела-----	4
1.4.Управљање отпадом-----	4
1.5. Прађење стања природних вредности -----	8
1.6.Мониторинг климе-----	8
2.Приоритетне мере и активности на управљању културно-историјским вредностима-----	8
3.Управљање посетиоцима-----	8
3.1.Изградња „улазних капија“-Перућац и Калуђерске Баре-----	8
3.2. Уређење музеја „ Др Јосиф Панчић“-----	8
3.3.Штампани материјал -----	8
3.4. Израда едукативног видео материјала за децу-----	8
4.Управљање природним ресурсима-----	10
4.1.Задачи и активности на заштити и управљању шумама-----	10
4.2.Задачи и активности на заштити и управљању ловном и риболовном фауном-----	11
IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНО ИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА-----	13
V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА-----	13
1.Планирање-----	13
1.1. Озакоњење објеката-----	13
2.Изградња и инвестиције-----	14
2.1. Грађевински радови Предов Крст-----	14
2.2. Грађевински радови Митровац-----	14
2.3. Инвестиција управна зграда-----	14
2.4.Пројектовање и изградња шумских путева-----	14
2.6. Набавка теренских возила-----	15
3.Уређење простора-----	16
3.1. Уређење шетних стаза-----	16
3.2.Уређење Растишта-----	16
3.3.Израда информативних табли-----	16
3.4.Уређење видиковаца-----	16
VI ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЂЕНОГ ПОДРУЧЈА-----	16
1.Задачи на развоју културно-образовних и информативно-пропагандних активности-----	16
1.1.Медијско приказивање-----	17
1.2.Штампање промотивног материјала-----	17
1.3. Промотивне активности-----	19
1.4. Едукативне активности-----	20
VII САРАДЊА -----	21
VIII ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА-----	23

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ РЕАЛИЗАЦИЈЕ АКТИВНОСТИ

1. Чување, одржавање и презентација заштићеног подручја

1.1. НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Чување подручја				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП "Национални парк Тара" - Б. Башта
МЗЖС:	5.350.000,00	5.000.000,00		
Управљач:	3.330.000,00	2.000.000,00		
Укупно	8.650.000,00	7.000.000,00	80	
1.2. НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Противпожарна заштита				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП "Национални парк Тара" - Б. Башта
МЗЖС:	350.000,00	350.000,00		
Управљач:	1.025.000,00	800.000,00		
Укупно	1.375.000,00	1150.000,00	84	
1.3. НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Одржавање подручја – обнављање информативних табли за I зону заштите				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП "Национални парк Тара" - Б. Башта
МЗЖС:	200.000,00	200.000,00		
Управљач:	100.000,00	100.000,00		
Укупно	300.000,00	300.000,00	100	

1.4.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Управљање отпадом и чишћење простора				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:	150.000,00	150.000,00		
Управљач:	1.150.000,00	1.150.000,00		
Укупно	1.300.000,00	1.300.000,00	100	
1.5.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Остале управљачке активности (израда програма и планова, извештавање, економско-финансијска оператива, општи и правни послови, материјални трошкови упарве)				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:				
Управљач:	69.930.000,00	68.680.000,00		
Укупно	69.930.000,00	68.680.000,00	98	
1.6.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Презентација заштићеног подручја (медијско приказивање, редицајн сајта, штампање промотивног материјала, едукативно-промотивне активности)				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:	1.200.000,00	900.000,00		
Управљач:	1.220.000,00	1.220.000,00		
Укупно	2.420.000,00	2.120.000,00	88	

2.Управљање посетиоцима

2.1.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Изградња „улазних капија“-Перућац и Калуђерске Баре				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:	4.000.000,00			
Управљач:	1.000.000,00	490.000,00		
Укупно	5.000.000,00	490.000,00	10	
2.2.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Уређење музеја „ Др Јосиф Панчић“				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта ХЕ „Дринско – Лимске хидроелектране“
МЗЖС:	500.000,00			
Управљач:	250.000,00	300.000,00		
Остали	2.000.000,00	2.000.000,00		
Укупно	2.750.000,00	2.300.000,00	84	
2.3.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Штампање материјала намењеног посетиоцима				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:				
Управљач:	400.000,00	400.000,00		
Остали	250.000,00			
Укупно	650.000,00	400.000,00	62	

2.4.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Израда едукативног видео материјала за децу				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:	500.000,00	500.000,00		
Управљач:	150.000,00	150.000,00		
Укупно	650.000,00	650.000,00	100	

3. Активности на праћењу и унапређењу стања заштићених природних и културно-историјских вредности

3.1.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Мониторинг оморике				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:				
Управљач:	170.000,00	170.000,00		
Укупно	170.000,00	170.000,00	100	
3.2.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Мониторинг флоре				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта Биолошки факултет
МЗЖС:	200.000,00	200.000,00		
Управљач:	150.000,00	150.000,00		
Укупно	350.000,00	350.000,00	100	

3.3.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Мониторинг станишта				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“ -Б.Башта Биолошки факултет
МЗЖС:	300.000,00	300.000,00		
Управљач:	100.000,00	100.000,00		
Укупно	400.000,00	400.000,00	100	
3.4.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Мониторинг фауне				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“ -Б.Башта
МЗЖС:	150.000,00	150.000,00		
Управљач:	100.000,00	100.000,00		
Укупно	250.000,00	250.000,00	100	
3.5.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Мониторинг птица				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“ -Б.Башта Друштво за заштиту птица Себије
МЗЖС:	350.000,00	350.000,00		
Управљач:	200.000,00	200.000,00		
Укупно	550.000,00	550.000,00	100	
3.6.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Мониторинг климе				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“ -Б.Башта
МЗЖС:				
Управљач:	200.000,00	200.000,00		

Укупно	200.000,00	200.000,00	100	
3.7.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Мониторинг вода				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:				
Управљач:	80.000,00	80.000,00		
Укупно	80.000,00	80.000,00	100	
3.8.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Мониторинг спелеолошких објеката и геонаслеђа				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта Друштво истраживача “Владимир Мандић Манда” из Ваљева
МЗЖС:				
Управљач:	50.000,00	50.000,00		
	50.000,00	50.000,00	100	
3.9.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Заштита и промоција културно-историјских вредности				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:	1.500.000,00			
Управљач:	400.000,00	100.000,00		
Укупно	1.900.000,00	100.000,00	5	

4. Уређење простора и одрживо коришћење природних ресурса

4.1. НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Планирање-легализација објеката				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:				
Управљач:	1.500.000,00	500.000,00		
Укупно	1.500.000,00	500.000,00	33	
4.2. НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Реконструкција планинарског дома Митровац у Едукативни центар				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:	13.500.000,00	7.500.000,00		
Управљач:	3.500.000,00	750.000,00		
Мин. туризма		10.000.000,00		
	17.000.000,00	18.250.000,00	107	
4.3. НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Замена кровне покривке -Едукативни центар Шљивовици				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:	1.000.000,00	800.000,00		
Управљач:	500.000,00	300.000,00		
	1.500.000,00	1.100.000,00	73	

4.4.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Пројектовање и изградња путева				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
Управа за шуме	15.514.500,00	15.477.931,41		
Управљач:	7.000.000,00	5.000.000,00		
Други/удружења	5.000.000,00	5.000.000,00		
	27.514.500,00	25.477.931	92	
4.5.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Инвестиције				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:				
Управљач:	17.500.000,00	17.000.000,00		
Укупно	17.500.000,00	17.000.000,00	91	
4.6.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Уређење (шетне стазе, израда информативних табли, уређење видиковаца и излетишта-чесме)				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	
МЗЖС:	300.000,00	200.000,00		
Управљач:	900.000,00	900.000,00		
Укупно	1.200.000,00	1.100.000,00	91	
4.7.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Управљање ресурсима-заштита шума				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
Управа за шуме	4.250.000,00	4.252.446,00		

Управљач:	2.000.000,00	2.900.000,00		
Укупно	6.250.000,00	7.152.446,00	114	
4.8.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Управљање ресурсима-Нега и обнова шума				Извршилац посла
Управа за шуме	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
	170.000,00	281.849,00		
Управљач:	6.500.000,00	6.500.000,00		
	6.670.000,00	7.381.849,00	110	
4.9.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Управљање ресурсима-Уређивање шума				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
Управа за шуме				
Управљач:	3.150.000,00	3.050.000,00		
Укупно	3.150.000,00	3.050.000,00	97	
4.10.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Управљање ресурсима-Коришћење шума				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
Управа за шуме	9.011.849,00	4.466.793,09		
Управљач:	122.281.430,00	137.827.542,00		
Укупно	131.293.279,00	142.294.335,00	108	

4.11.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Управљање ресурсима-управљање ловном фауном				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта Ловачко удружење „Соко“-Б.Башта
МЗЖС:				
Управљач:	6.800.000,00	6.700.000,00		
Укупно	6.800.000,00	6.700.000,00	98	
4.12.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Управљање ресурсима-управљање риболовном фауном				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:				
Управљач:	2.300.000,00	2.100.000,00		
Укупно	2.300.000,00	2.100.000,00	96	

5.Сарадња и партнерство са локалним становништвом

5.1.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Сарадња са другим заштићеним добрима, нво организацијама и локалном заједницом				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта, Општина Бајина Башта, Корисници парка
МЗЖС:				
Управљач:	3.200.000,00	2.200.000,00		
Укупно	3.200.000,00	2.200.000,00	68	

5.2.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Међународна сарадња				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта WWF, Завод за шуме Словеније Асоцијација “Динариди“ Друга заштићена добра
Донатори	2.588.737,00	2.453.438,00		
Управљач:	500.000,00	500.000,00		
Укупно	3.088.737,00	2.953.439,00	96	

Реализација средстава за спроведене активности у Националном парку Тара у односу на планирана средства, износила је 88%. За неке активности нису одређена планирана средства суфинансирања по Програму управљања за 2018.годину, па су и мања средства на реализацији, док су за неке активности утрошена већа средства у односу на планирана (заштита шума и коришћење шума) због спровођења мера санације сушења шума и ветролома у шумама који се десио почетком године.